MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI

Seduta tal-11 ta' Marzu, 2009

Citazzjoni Numru. 870/2008

General Workers Union

-vs-

Bank of Valletta plc

Il-Qorti;

Rat ir-rikors ġuramentat ippreżentat fis-27 ta’ Awissu 2008 li permezz tiegħu l-Union attriċi ppremettiet:

1. Illi tilwima ta’ xogħol kienet riferita mill-Union rikorrenti lill-Onorevoli Ministru ta’ l-Edukazzjoni, Żagħżagħ u Xogħol permezz ta’ ittra datata 23 ta’ April 2005 bis-segwenti termini ta’ riferenza: “li l-Bank of Valletta plc għandu japplika l-benefiċċju tal-Consolidated Staff and Widows and Orphans Fund b’ mod uniformi u mhux b’mod arbitrarju u diskriminatorju u għalhekk

għandu iħallas tali benefiċċju lill-ħaddiema kollha li kieku jikkontribwixxu fil-Consolidated Staff and Widows and Orphans Fund" u din it-tilwima ta' xogħol ġiet riferita lit-Tribunal Industrijali mill-Onorevoli Ministru ta' l-Edukazzjoni, Żagħżagħ u Xogħol permezz ta' ittra datata 10 ta' Mejju 2005, riferenza 500/2004/98 biex tiġi processata skond l-artikolu 74 ta' l-Att dwar ir-Relazzjonijiet Industrijali;

2. Illi wara xejn inqas minn sentejn jisma' l-provi u sottomissjonijiet estensivi tal-partijiet, fl-10 ta' Mejju 2007, it-Tribunal Industrijali ta deċiżjoni sorprendenti meta qal li kien "iddeċieda unanimament li dan it-Tribunal Industrijali, kif kostitwit, hu prekluż milli jiddeċiedi dwar il-każ" u b'hekk "temm" din it-tilwima tax-xogħol;

3. Illi s-sentenza tat-Tribunal Industrijali hija skarna minn motivazzjoni izda tagħmel biss referenza għal xi artikoli tal-liġi mingħajr ma tagħmel analiżi ta' l-istess. Dawn l-artikoli ma jagħtu ebda raġuni intelliġibbli għala t-Tribunal kellu jasal għal deċiżjoni li ma jiddecidix il-mertu tal-vertenza. Is-sentenza hija konfuża u r-referenzi għall-artikoli tal-liġi, mingħajr analiżi ta' xejn u mingħajr spjegazzjoni, iservu biss sabiex jinħolqu aktar dubji dwar ir-raġuni għala t-Tribunal naqas li jiddeċiedi;

4. Illi, *inoltre*, fil-limiti ta' dak li huwa spjegabbli mill-qari tad-deċizjoni, it-Tribunal Industrijali jidher li għamel apprezzament erroneu tal-liġi li tittratta l-kompetenza u l-kompożizzjoni tat-Tribunal Industrijali u tali żbalji induċew lit-Tribunal iżomm lura milli jittratta l-mertu tal-każ u jagħti deċiżjoni kif kien obbligat jagħmel skond il-liġi;

5. Illi, *inoltre*, jirriżulta li t-Tribunal Industrijali kien influwenzat minn opinjonijiet u pariri ta' persuna jew persuni estranei għall-każ, mingħajr ma' l-partijiet kienu avżati b'dan u mingħajr ma' l-Union esponenti kellha l-opportunita' li tikkontrolla l-imparzjalita' ta' tali persuni;

6. Illi għar-ragunijiet suesposti u għal dawk li jirriżultaw waqt it-trattazzjoni ta' din il-kawża, id-deċiżjoni tat-Tribunal

Industrijali hija null u bla effett *stante* illi t-Tribunal Industrijali:

(a) għamel apprezzament erroneu tal-liġi li tittratta l-kompetenza u l-kompożizzjoni tat-Tribunal Industrijali;

(b) aġixxa *oltre* l-kompetenza tiegħu u *ultra vires* meta ddikjara mitmuma t-tilwima ta' xogħol mingħajr ma effettivament ta deċiżjoni;

(c) aġixxa kontra l-prinċipji tal-ġustizzja naturali meta ċaħħad lill-Union esponenti minn rimedju fil-liġi u ħalla lilu nnifsu jkun influwenzat minn persuna jew persuni estranei għall-proċeduri;

Għaldaqstant, tgħid is-socjeta' konvenuta għaliex din l-Onorabbli Qorti m'għandhiex għar-raġunijiet premessi, u prevja kull dikjarazzjoni oħra li tista' tkun neċessarja:

1. Tħassar, tirrevoka u tannulla d-deċiżjoni tat-Tribunal Industrijali ta' l-għaxra (10) ta' Mejju elfejn u sebgħa (2007) fl-ismijiet premessi *stante* li l-istess Tribunal apprezza ħażin il-liġi applikabbli, kif ukoll peress li aġixxa *ultra vires* u bi ksur tal-prinċipji tal-ġustizzja naturali, kif premess.

2. Tordna lit-Tribunal Industrijali jagħti d-deċiżjoni tiegħu dwar il-mertu tat-tilwima industrijali u dan taħt kull provvediment opportun.

Bir-riserva għal kull azzjoni fil-liġi u bl-ispejjeż kontra s-soċjeta' konvenuta nġunta għas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa ta' l-Union attriċi u l-lista tax-xhieda.

Rat ir-risposta ġuramentata tal-Bank konvenut, ippreżentata fl-1 ta' Dicembru 2008, li permezz tagħha espona:

1. Preliminarjament, in-nullita' tar-rikors, *stante* li ma jħarisx dak li titlob il-liġi fl-artikolu 156 (1) (a) tal-Kap.

12 tal-Liġijiet ta' Malta u għalhekk għandu jigi liberat mid-domandi:

1.1 Illi fl-ewwel lok ir-rikors lanqas jindika b'mod ċar liema hi l-azzjoni li qed tressaq il-Union rikorrenti; u mkien fir-rikors ma hemm indikat liema dispożizzjoni legali hi li tagħti d-dritt lill-Union rikorrenti li ġġib l-azzjoni odjerna;

1.2 Illi hemm premessi li jwaqqgħu ir-rikors fl-ambitu ta' rikors għal ritrattazzjoni, f'liema każ dan huwa affett minn nuqqasijiet kemm proċedurali, fosthom id-dekadenza, kif ukoll sostantivi;

1.3 Illi hemm premessi oħrajn li jwaqqgħu lir-rikors odjern fl-ambitu ta' l-istħarriġ ġudizzjarju ta' azzjoni amministrattiva, f'liema każ, kif ser jingħad 'il quddiem, huma inammissibbli;

1.4 Illi barra minn hekk, ir-rikors fih premessi, bħalma hi dik f'paragrafu ħamsa (5) tar-rikors, li tant huna vagi li jirrenduha mpossibbli għall-bank intimat li jeżerċita d-dritt tiegħu li jintavola difiża xierqa, tant huwa hekk li fuq kull eċċezzjoni l-Bank intimat ġie kostrett jispekula x'tip ta' azzjoni qiegħda tipprova tintavola l-Union rikorrenti, bi preġudizzju materjali għall-effikaċja tad-difiza tiegħu min dawn il-proceduri abbusivi;

2. Preliminarjament ukoll, u mingħajr preġudizzju għas-suespost, il-Bank intimat għandu jiġi liberat mid-domandi *stante* li l-mertu ta' dina l-kawża huwa diġa' *res judicata*.

2.1 Illi għall-finijiet ta' korrettezza lejn din l-Onorabbli Qorti, il-Bank intimat jirrileva li l-Union rikorrenti diġa' interponiet appell, lill-Onorabbli Qorti tal-Appell (sede inferjuri), mid-deċiżjoni bin-numru 1785, li ngħatat fl-10 ta' Mejju 2007, (id-"Deċiżjoni"), tat-Tribunal Industrijali, (it-"Tribunal"), u li dawn il-proċeduri huma biss tentattiv ulterjuri ta' appell ieħor;

3. Preliminarjament ukoll, u mingħajr preġudizzju għas-suespost, u fil-każ illi l-azzjoni odjerna hija fl-ambitu

ta’ l-artikolu 469A (3) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta’ Malta, il-Bank intimat għandu jiġi liberat mid-domandi *stante* (i) l-inamissibbilta’ u l-invalidita’ tar-rikors, *stante* li l-Union rikorrenti ma ottemporatx ruħha mat-terminu ta’ dekadenza impost mill-artikolu 469A (3) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta’ Malta; u (ii) li l-allegazzjoni li t-Tribunal għamel apprezzament erroneu tal-liġi ma tinkwadrax ruħha fil-kuntest ta’ azzjoni taħt l-artikolu 469A tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta’ Malta;

4. Illi f’każ li dina mhix azzjoni impustata fl-ambitu tal-artikolu 469A u mingħajr preġudizzju għas-suespost, il-Bank intimat għandu wkoll jiġi liberat mid-domandi *stante* li ma jeżisti ebda rimedju, fl-ordni ġuridiku nostrali, bħal dak mitlub mill-Union rikorrenti u partikolarment fejn tribunal jew Qorti jagħmlu apprezzament ħażin tal-fatti;

5. Illi fil-mertu, u mingħajr preġudizzju għas-suespost, u f’ każ li dawn huma proċeduri impustati *ai termini* ta’ l-artikolu 469A, it-talbiet tal-Union rikorrenti huma xorta waħda nfondati fil-fatt u fid-dritt *stante* li d-deċiżjoni *de quo* la hi *ultra vires*, la tmur kontra r-regoli tal-ġustizzja naturali u lanqas hi kontra l-liġi li taħtha twaqqaf it-Tribunal, u għalhekk il-Bank intimat għandu jiġi liberat mid-domandi;

6. Illi l-paragrafu 1 tar-rikors mhux kontestat;

7. Illi paragrafu 2 tar-rikors huwa kontestat in kwantu l-Bank intimat ma jaqbilx illi d-deċiżjoni tat-Tribunal kienet waħda ‘sorprendenti’;

8. Illi l-paragrafu 3 tar-rikors huwa kontestat fis-sens illi d-Deċiżjoni kienet ampjament motivata; u l-Bank intimat isibha diffiċli jifhem kif il-Union rikorrenti setgħet tonqos milli tara l-motivazzjoni tat-Tribunal, liema motivazzjoni hija evidenti kemm fid-Deċiżjoni, kif ukoll mir-rikors stess, fejn wieħed mill-ewwel jipperċepixxi li l-motivazzjoni, li wasslet lit-Tribunal jiddeċiedi bil-mod ta’ kif iddeċieda, hija li t-Tribunal, kif kompost, ma kellu ebda kompetenza li jieħu konjizzjoni tal-każ li nġieb quddiemu; u li allura l-verita’ mhux li d-Deċiżjoni hija “skarna minn

motivazzjoni", iżda sempliċiment li l-Union rikorrenti ma taqbilx ma' din il-motivazzjoni – raġuni li ma tagħtix lok għal rimedju permezz ta' dawn il-proċeduri;

9. Illi fir-rigward tal-paragrafu 4 tar-rikors, kif ingħad iktar 'il fuq, l-allegazzjoni li t-Tribunal għamel apprezzament erroneu tal-liġi li titratta l-kompetenza u l-kompożizzjoni tat-Tribunal ma jinkwadrax fil-kuntest ta' azzjoni taħt l-artikolu 469A tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta u li, fi kwalunkwe każ, din l-allegazzjoni hija wkoll infondata;

10. Illi fir-rigward tal-paragrafu 5 tar-rikors, mhux possibli għall-Bank intimat li jirrispondi, *stante* li mhux ċar x' qiegħda tipprova tallega l-Union rikorrenti, u li, fi kwalunkwe każ, minn dak li jista' jiġi deċifrat mill-allegazzjoni, din ma tinkwadrax bħala bażi għal azzjoni taħt l-artikolu 469A tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta;

11. Illi l-paragrafu 6 tar-rikors huwa kontestat in kwantu:

a. it-Tribunal ma għamilx apprezzament erroneu tal-liġi, u anke li kieku dan kien il-każ, dawn il-proċeduri ma jistgħux joffru rimedju lill-Union rikorrenti;

b. it-Tribunal ma agixxiex *ultra vires stante* li osserva d-dispożizzjonijiet ta' l-Att, senjatament dawk li jirregolaw il-kompożizzjoni tat-Tribunal f'ċirkustanzi partikolari, bħalma huma dawk fejn jiġi allegat trattament diskriminatorju;

c. it-Tribunal tant mexa skond ir-regoli tal-ġustizzja naturali, li qabel wasal għall-konklużjoni, li ma kienx kompetenti jiddeċiedi dwar il-mertu tal-vertenza, it-Tribunal sema l-provi sabiex ikun ċert illi l-vertenza hija waħda li tinkwadra fl-artikolu 26(2)(b) tal-Att, li: (i) għandha tiġi riferita lit-tribunal direttament; (ii) hija soġġetta għal perjodu ta' dekadenza ta' erba' (4) xhur; u (iii) għandha tiġi deċiża minn *chairperson* li jkun avukat b'esperjenza ta' għall-inqas seba' (7) snin;

12. Illi ulterjorment, meta wieħed iħares lejn ic-cirkustanzi tal-każ, jibda jifhem għaliex fl-ewwel lok il-Union rikorrenti għazlet li tipproċedi bil-vertenza tagħha bħala tilwima ta' xogħol, minflok ma ħarset id-dispożizzjonijiet ta' l-Att li jirrikjedu referenza diretta lit-Tribunal f'dawn il-każijiet – Dan huwa mod konvenjenti ta' kif wieħed jittenta jevadi l-fatt li l-azzjoni li jixtieq jagħmel tkun tardiva mill-bidu nett, għaliex il-perjodu ta' dekadenza jkun għadda. Iżda t-Tribunal ma tax lok għal dan l-abbuż, li huwa proprju dak li l-Att jipprova jevita, u ddeċieda b'mod korrett u kuraġġuż, illi ma kienx kompetenti li jiddeċiedi l-mertu tal-każ minħabba l-kompożizzjoni tiegħu;

13. Illi r-rikors tal-Union rikorrenti huwa l-aħħar tentattiv, u pjuttost goff, li għandha sabiex tipprova, għalkemm b' mod mhux permess mil-liġi, iżżomm il-paċi mal-membri tagħha minflok tispjegalhom in-nuqqas tagħha li tirreferi l-każ lit-Tribunal entru ż-żmien stipulat mill-Att;

14. Illi fid-dawl ta' dan, il-Bank intimat jissottometti li mhux talli t-Tribunal ta motivazzjoni suffiċjenti għad-Deċiżjoni, u mhux talli apprezza l-liġi b'mod korrett, iżda wkoll kien għaqli biżżejjed sabiex ma jiġix żvijat mill-Union rikorrenti u wasal biex korrettement jiddeċiedi li, kif kompost, ma setgħax jiddeċiedi l-każ li kien quddiemu b'mod ġust u ekwu kif mistenni u obbligat mill-Att;

15. Illi għaldaqstant, u għar-raġunijiet suesposti, il-Bank intimat umilment jitlob lil din l-Onorabbli Qorti, jogħġobha tiċħad it-talbiet kollha ta' l-Union rikorrenti;

16. B'riserva għal eċċezzjonijiet ulterjuri;

Bl-ispejjeż kontra l-Union rikorrenti.

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa tal-Bank konvenut u l-lista tax-xhieda.

Rat l-atti proċesswali u l-verbal tas-seduta tat-23 ta' Jannar 2009 li permezz tiegħu l-kawża tħalliet għas-sentenza dwar l-ewwel erba' eċċezzjonijiet.

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-Bank intimat.

Ikkunsidrat;

L-ewwel eċċezzjoni tirrigwarda n-nullita' ta' l-att promotur minħabba li skond is-soċjeta' konvenuta m'hemmx spjegazzjoni ċara tat-talba. Din il-Qorti kif presjeduta ġja' kellha okkażjoni tikkummenta fis-sentenza tagħha fil-kawża fl-ismijiet **"Astro Shop Limited vs Bank of Valletta"** (29 ta' Marzu 2004) illi biex l-att promotur ikun null irid ikun magħmul b'mod li l-konvenut ma jifhimx kif għandu jiddefendi ruħu minnu – *biex l-att taċ-ċitazzjoni jgħaddi mill-prova tal-validita' huwa biżżejjed li t-talba tkun imfassla b' mod li l-persuna mħarrka tifhem l-intenzjoni ta' min ħarrikha u li tali tifsira ma tkunx ta' ħsara għall-imħarrek li jiddefendi ruħu mit-talba ta' l-attur* – **"K B Estates Limited vs Silvio Felice Limited"** deċiża fit-13 ta' Marzu 2003.

Fil-fehma tal-Qorti t-talba kontenuta fir-rikors hija ċara biżżejjed – l-Union qed titlob li d-deċiżjoni tat-Tribunal Industrijali tiġi mħassra minħabba t-tlett raġunijiet indikati qabel it-talba. Għalhekk din l-eċċezzjoni qed tiġi miċħuda.

Kwantu għall-eċċezzjoni tar-***res judicata*** huwa magħruf li huma tliet r-rekwiżiti biex din l-eċċezzjoni tirnexxi, u ċioe – *eadem personae, eadem res* u *eadem causa petendi.* Filwaqt li huwa ċar li l-ewwel żewġ rekwisti huma preżenti mhux l-istess jista' jingħad għall-aħħar wieħed; il-Qorti ta' l-Appell fil-kawża fl-istess ismijiet deċiża fis-26 ta' Ġunju 2008 iddeċidiet li ma kienx hemm appell mid-deċiżjoni tat-tribunal. F'din il-kawża qed tintalab dikjarazzjoni ta' nullita' li hija ħaġa totalment differenti. Għandu jingħad illi *l-eċċezzjoni tal-ġudikat għandha tiġi ammessa b'cirkospezzjoni kbira u dan aktar u aktar meta dik l-eċċezzjoni jkollha l-effett li teskludi xi dritt.* **("Gerada vs Caruana" – Qorti ta' l-Appell deċiża 7 ta' Marzu 1958).**

Illi għalhekk ladarba t-talba hija differenti, anke din l-eċċezzjoni qed tiġi respinta.

It-tielet eċċezzjoni tipprospetta li l-kawża odjerna ġiet istitwita *ai termini* ta' l-artikolu 469A tal-Kap. 12. Madankollu l-Qorti issibha bi tqila biex tinkwadra din l-azzjoni taħt dan l-artikolu. Dan l-artikolu jitkellem dwar kawżi biex jiġu mistħarrġa u jekk ikun hemm bżonn dikjarati nulli atti, anzi preċiżament *għemejjel amministrattivi* ta' awtoritajiet pubbliċi u jiddefinixxi awtorita' pubblika bħala *l-Gvern ta' Malta magħduda l-Ministeri u dipendenti tiegħu, awtoritajiet lokali u kull korp magħqud kostitwit permezz ta' liġi.* Imkien ma wieħed isib il-kelma *tribunal* u huwa ċar għall-Qorti li kieku l-leġislatur ried jinkludi tribunal istitwiti bil-liġi kien jgħid dan espressament. Fil-verita' kawżi bħal dik odjerna ilhom isiru minn ferm qabel ġie introdott l-artikolu 469A fl-1995. Għalhekk għall-Qorti din m'hijiex azzjoni taħt dan l-artikolu u kwindi l-eċċezzjoni fir-rigward ukoll qed tiġi respinta.

Ir-raba' eċċezzjoni allura li ġiet intavolat f'kaz li l-azzjoni m' hijiex taħt l-artikolu 469A trid tiġi nvestigata; din tgħid illi taħt l-ordinament ġuridiku tagħna din l-azzjoni m'hijiex ammissibbli għaliex m'hemmx rimedju fejn kif qed jallegaw l-atturi, isir apprezzament ħażin tal-fatti. Il-Qorti taqbel ma' dan għaliex altrimenti tkun qed isservi ta' Qorti ta' Appell, meta kif ġja' rriteniet ġustament il-Qorti ta' l-Appell fis-sentenza tagħha fuq l-istess mertu, dan l-appell ma jeżistix. Għalhekk qed tagħmilha ċara li l-union attriċi ma tistax tibbaża l-kawża tagħha fuq il-fatt li t-tribunal għamel apprezzament tal-fatti jew inkella interpretazzjoni ħażina tal-liġi *ut sic.* Biss il-Qrati tagħna diversi drabi ddikjaraw bl-aktar mod ċar illi huma għandhom kompetenza jissindakaw deċiżjonijiet tat-Tribunal Industrijali fi tlett każi partikulari, u dawn it-tlett każi biss, kif tgħid is-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell tas-17 ta' Mejju 1993 fil-kawża fl-ismijiet **"Dr Vincent Falzon nomine vs Isabelle Grima"**:

"L-impunjazjoni ta' deċiżjonijiet tat-Tribunal Industrijali hija limitata għal tlett kategoriji ta' difetti;

a. Eċċess ta' ġurisdizzjoni
b. Non osservanza ta' l-istess liġi kostituttiva
c. Non osservanza ta' xi wieħed mill-prinċipji naturali tal-ġustizzja."

Dan l-insenjament jinsab f'diversi sentenzi oħra, per eżempju **"Borg D'Anastasi vs Decesare nomine"** (Prim' Awla 3 ta' April 1989) u **"Mallia nomine vs Debono nomine"** (Qorti ta' l-Appell 13 ta' Frar 1993) u ħafna sentenzi oħra.

Għalhekk limitatament dwar dawn it-tlett kawżali, din il-Qorti għandha l-ġurisdizzjoni li tisma' l-provi biex tiddeċiedi dwar jekk id-deċiżjoni tat-Tribunali tistax tiġi dikjarata nulla, u għalhekk anke din l-eċċezzjoni qed tiġi miċħuda.

Għaldaqstant il-Qorti tiċħad l-ewwel erba' eċċezzjonijiet tas-soċjeta' konvenuta u tordna li l-kawża titkompla; bl-ispejjeż jibqgħu riservati għall-ġudizzju finali.

Moqrija.

< Sentenza In Parte >

--------------------------------TMIEM--------------------------------